ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr. A42-00824-18/43
ECLI:LV:ADRJRIT:2018:0308.A420280217.2.S

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē 2018.gada 8.martā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Staņislavs Linkevičs,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc biedrības "Vides aizsardzības klubs" pieteikuma par Valsts meža dienesta 2017.gada 31.jūlija lēmuma Nr.VMD9-3/1006 atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Valsts meža dienestam izdot administratīvo aktu par mikroliegumu noteikšanu īpašu aizsargājamas augu sugas parastais plakanstaipeknis *Diphasiastrum complanatum* un tā augtenes aizsardzībai Garkalnes novada Maksteniekos – īpašumā "Makstenieku Sils" (zemes vienībā Nr.80600090015) un īpašumā "Rīgas pilsētas meža fonds" (zemes vienībā Nr.80600090203) 12,54 ha platībā.

Aprakstošā daļa

[1] 2016.gada 31.martā Valsts meža dienesta (turpmāk arī VMD vai Dienests) Rīgas reģionālajā virsmežniecībā (turpmāk arī Virsmežniecība) saņemts pieteicējas biedrības "Vides aizsardzības klubs" 2016.gada 30.marta pieteikums mikrolieguma noteikšanai īpaši aizsargājamas augu sugas parastais plakanstaipeknis *Diphasiastrum complanatum* un tā augtenes aizsardzībai 12,54 ha platībā Garkalnes novada Maksteniekos – īpašumā "Makstenieku Sils" (zemes vienībā Nr.80600090015) un īpašumā "Rīgas pilsētas meža fonds" (zemes vienībā Nr. 80600090203) (turpmāk – nekustamie īpašumi).

Ar Virsmežniecības 2017.gada 9.jūnija lēmumu Nr.VM5.7-4/554 (turpmāk – sākotnējais lēmums) nolemts izveidot mikroliegumu Nr.20021083-80001 īpaši aizsargājamai vaskulāro augu sugai parastais plakanstaipeknis *Diphasiastrum complanatum* 12,54 ha platībā nekustamajos īpašumos.

[2] Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, nekustamā īpašuma Garkalnes novada Maksteniekos "Makstenieku Sils" īpašniece SIA "V.I.S.P." to apstrīdēja VMD, norādot, ka sākotnējais lēmums ir atceļams pamatojoties uz Satversmes 105.pantu un ka Virsmežniecība nav vērtējusi sociāli ekonomiskās intereses, sugas un biotopa stāvokli un iespējamos aizsardzības paņēmienus.

Ar Valsts meža dienesta 2017.gada 31.jūlija lēmumu Nr.VMD9-3/1006 (turpmāk arī – Lēmums) nolemts sākotnējo lēmumu atcelt daļā par mikrolieguma platības noteikšanu 12,54 ha apmērā un uzdots Virsmežniecībai izdarīt grozījumus sākotnējā lēmumā.

Lēmums pamatots ar sekojošiem argumentiem.

[2.1] Sākotnējais lēmums ir par mikrolieguma noteikšanu parastajam plakanstaipeknim, minētais biotops "Mežainas piejūras kāpas" ir sekundārs, turklāt ekspertu /pers. F/ un /pers. G/ atzinumos, uz kā pamata tika pieņemts sākotnējais lēmums, nav vienota viedokļa par minētā biotopa kvalitāti. /pers. F/ atzinumā uzsvērts, ka biotopam ir zema kvalitāte ar redzamu antropogēnās slodzes ietekmi, sastopamas invazīvās sugas, savukārt /pers. G/ atzinumā lakoniski pieminēts vien fakts, ka biotops atbilst mežainām piejūras kāpām, apdraudošie faktori netiek konstatēti. Abos ekspertu atzinumos ir vienots viedoklis par raksturīgajām sugām, piemēram, konstatēta parastā ērgļpaparde, kas pēc Grolles atzinumā minētā, apdraud parastā plakanstaipekņa dzīvotnes, kā arī ir nepieciešama krūmu un egļu paaugas izciršana. Dzīvotne ir jāapsaimnieko.

[2.2] VMD secina, ka Virsmežniecība, pieņemot sākotnējo lēmumu, nav vērtējusi biotopa kvalitāti, parastā plakanstaipekņa stāvokli, un meža īpašnieku intereses. VMD, pamatojoties uz Ministru kabineta 2017.gada 20.jūnija noteikumu Nr.350 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" (turpmāk – noteikumi Nr.350) 1.tabulas 5.punktā minētām biotopa "Mežainas piejūras kāpas" pazīmēm, uzskata, ka parastais plakanstaipeknis ir raksturīga retā suga biotopam "Mežainas piejūras kāpas", no tā izriet, ka īpašumā "Makstenieku sils" vietās, kur sastopams parastais plakanstaipeknis, ir visaugstākā biotopa kvalitāte, vērtība un tas ir pamatojums noteikt saimnieciskās darbības aizliegumu.

[2.3] Garkalnes novada teritorijas plānojumā 2013.-2024.gadam ar 2015.gada grozījumiem īpašums "Makstenieku sils" ir noteikts kā apbūves teritorija. Saskaņā ar Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumu Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" (turpmāk – noteikumi Nr.940) 23.punktu, nav noteikts, ka plānotajās apbūves teritorijās bez izbūvētas infrastruktūras un apbūves mikroliegumus neveido, taču jāņem vērā šo noteikumu 24. un 25.punkts, kuri nosaka, ka jāvērtē plānotā mikrolieguma ilgtspējība, kā arī 17.punkts, kas nosaka, ka jāvērtē sabiedrības sociālās un ekonomiskās intereses. Savukārt no Sugu un biotopu likuma 2.panta izriet, ka jāvērtē kopējā nozīme dabas aizsardzībā un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā.

[2.4] Pamatojoties uz starptautiski atzītu, recenzētu zinātnisko informāciju sugu aizsardzībā, vislabāk noteikt aizsargājamo teritoriju, kas ir pēc iespējas lielāka un vienotāka, pieņem teorētisku apļveida figūru, kas visos virzienos nosedz vienādu attālumu. VMD. izmantojot telpisko datu apstrādes programmatūras kopu, salīdzināja un noteica kopējos Grolles un Auniņas atzinumos sniegtos atradnes punktus un platības. Ap šīm platībām VMD noteica potenciālo platību, kur saskaņā ar iepriekšminēto zinātnisko informāciju teorētiski būtu pamats veidot saimnieciskās darbības aizliegumu. Ja

plānotās apbūves rezultātā potenciālās aizsargājamās platības būs izolētas, tad uz tām ir attiecināma Salu bioģeogrāfijas teorija.

[2.5] Veicot sociāli ekoloģiskās sistēmas analīzi, VMD norāda, ka atbilstoši normatīvajiem aktiem, sugas ekoloģijai un stāvoklim bioloģiskās daudzveidības ilglaicīgai saglabāšanai, sabiedrības un īpašnieku interesēm atbilstošajam mikrolieguma poligonam ir jābūt 5,7 ha platībā , no tiem 4,11 ha nekustamajā īpašumā "Makstenieku sils".

[3] Nepiekrītot Lēmumam biedrība "Vides aizsardzības klubs" ar pieteikumu vērsās tiesā. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Atbildētājs nepamatoti atsaucas uz Ministru kabineta noteikumu Nr.940 24. un 25.punktu, jo nevienā no mikrolieguma izvērtēšanas procesā iegūtajiem diviem sertificētu biotopu ekspertu /pers. F/ un /pers. G/ atzinumiem nav norādes ne par to, ka parastā plakanstaipekņa atradne vai kāda tās daļa nevarētu pastāvēt ilgterminā arī nodrošinot tai atbilstošu apsaimniekošanu un atbilstošu aizsardzību, ne arī par biotopa "Mežainas piejūras kāpas" nespēju pastāvēt ilgterminā. Atbildētājs nav ņēmis vērā, ka tieši mikrolieguma izveidošana ierosinātajā platībā - 12,54 hektāros būtu optimāls risinājums, kas saskaņā ekspertu atzinumiem vislabāk nodrošinātu parastā plakanstaipekņa atradņu ilgtspējīgu pastāvēšanu, aizsargājot sugu un tās dzīvotni no galvenajiem apdraudošajiem faktoriem - detālplānojuma realizācijas un jaunas apbūves veidošanas zemes vienībā "Makstenieku sils" kā ari kailcirtēm veidojamā 12,54 ha mikrolieguma platībā. Turklāt atbildētājs Lēmumā (14.punktā) nekorekti izmanto zinātniskās atziņas, lai pamatotu mazāku optimālo mikrolieguma platību un konfigurāciju, jo pieņem, ka mazākās sugas atradnes nav ilgtspējīgas tādēļ, ka teritorija starp atradnēm tiks apbūvēta, ko izslēdz sākotnējais lēmums izveidot mikroliegumu 12,54 ha platībā, kas ietver visas šajā teritorijā konstatētās plakanstaipekņa atradnes.

[3.2] Atbildētājs arī nav izvērtējis situāciju dabā, bet ņēmis vērā vien formālu strīdus teritorijas atrašanos Garkalnes novada teritorijas plānojuma plānotās apbūves teritorijā (saskaņā ar 2005.gadā apstiprinātu detālplānojumu) un Makstenieku ciema teritorijā, ignorējot faktus, ka reāli strīdus teritorija atrodas lielā vienlaidus mežu masīvā relatīvi tālu gan no esošas apbūves, gan no izbūvētas infrastruktūras, ka teritorijas tuvumā atrodas Krievupes dabisks neregulēts posms, kā arī dažādas kvalitātes biotops "Mežainas piejūras kāpas" atrodas ne vien strīdus teritorijā, bet arī tai piegulošās un netālu esošās Rīgas pilsētas meža fonda zemēs. Savukārt pašā strīdus teritorijā, kurā pieteicēja lūdz veidot mikroliegumu 12,54 ha platībā, turklāt tieši tajā teritorijas daļā, kura ar Lēmumu netiek iekļauta mikroliegumā, atrodas ne vien parastā plakanstaipekņa vitālas atradnes, bet arī īpaši aizsargājamo sugu gada staipekņa un vālīšu staipekņa atradnes, kā arī Latvijas Sarkanās grāmatas 1.kategorijā (izzūdošās sugas) iekļautā mainīgā staipekņa atradnes. Mainīgajam staipeknim Latvijā zināmas vien 5 atradnes (ekspertes /pers. G/ atzinums). Tāpat arī nevar izslēgt, ka strīdus teritorijā zem sūnām jau izsējušās plakanstaipekņu sporas un patiesībā jau tuvākajā laikā, pastāvot labvēlīgiem nosacījumiem, plakanstaipekņu atradnes veidojamā 12,54 ha lielā mikrolieguma ietvaros varētu saslēgties.

[3.3] Vērtējot Lēmumu attiecībā pret Ministru kabineta noteikumu Nr.940 17.punktu, pieteicēja secina, ka Lēmumā nav konkrētu argumentu, kāpēc mikrolieguma izveidošana nesamērīgi aizskartu zemes īpašnieku intereses. Pēc būtības apbūves aizliegums rastos tikai mikrolieguma teritorijā, kopumā nesasniedzot pat 25% no SIA "V.I.S.P." piederošās zemes vienības kopplatības, turklāt veidojamā mikrolieguma teritorija atrodas detālplānojuma teritorijas pašā nomalē, kas nekādā veidā neapgrūtinātu infrastruktūras izveidi un būvdarbus pārējā apbūvei paredzētajā teritorijā. Savukārt Rīgas pilsētas meža fonda zemes vienībā mikrolieguma neveidošanai nav nekādu argumentu saistībā ar noteikumu Nr.940 17.punktu, jo SIA "Rīgas Meži" apsaimnieko lielas Rīgas pilsētai piederošas meža zemes platības un konkrētā teritorija pēc platības ir nebūtiska. Turklāt, saskaņā ar Garkalnes novada aktuālo teritorijas plānojumu, tā atrodas M4 funkcionālajā zonā, kurā saskaņā ar Garkalnes novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 231.punktu ir aizliegtas kailcirtes. Līdz ar to, veidojot šādā teritorijā mikroliegumu, papildus apgrūtinājums būs mazāk būtisks nekā vispārējā gadījumā saimnieciskā mežā, savukārt ieguvums dabas aizsardzībai būs lielāks, jo konkrētā teritorija vienlaikus atbilst biotopam "Mežainas piejūras kāpas", kā arī ir piemērota mikrolieguma mērķa sugas – parastā plakanstaipekņa izplatībai kā piemērota augtene.

[3.4] Pieteicēja lūdz tiesu ņemt vērā apstākli, ka detālplānojums zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu /numurs A/paredz veidot mežā jaunu blīvas apbūves teritoriju 40 ha platībā un apstiprināts pirms vairāk kā 10 gadiem - 2005.gadā, līdz ar to secināms, ka kopš teritorijas izpētes un detālplānojuma izstrādes normatīvie akti teritorijas plānošanas un sugu un biotopu aizsardzības jomā ir būtiski pilnveidoti. Turklāt ilgais laika posms, kas pagājis kopš detālplānojuma apstiprināšanas, neuzsākot tā īstenošanu, var tikt uzskatīts par pamatojumu atkāpei no tiesiskās paļāvības principa, ņemot vērā būtiskas izmaiņas ekoloģiskajā situācijā un jaunu informāciju par īpaši aizsargājamu sugu un biotopu stāvokli Garkalnes novadā un Latvijā kopumā.

[4] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā VMD neatzina pieteikumu pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem papildus norādot, ka attiecībā uz mikrolieguma teritoriju, kā arī biotopa "Mežainas piejūras kāpas" esamību mikroliegumā, VMD vērš uzmanību uz sekojošo.

VMD laika posmā no 2017.gada 15.augusta līdz 5.oktobrim veica atkārtotu mikrolieguma Nr.20021083-80001 teritorijas apsekošanu dabā. Tika konstatēts, ka parastais plakanstaipeknis sastopams teritorijā, kurā ieteikts noteikt mikroliegumu ar Lēmumu, turpretim pārējā (atceltajā) teritorijā sastopams tikai Zeilera plakanstaipeknis, kas nav norādīts noteikumu Nr.940 1.pielikumā (kā arī ekspertu atzinumos) kā suga, kam veido mikroliegumu.

Bez tam, analizējot mikrolieguma teritorijas atbilstību Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamam biotopam "Mežainas piejūras kāpas", konstatēts, ka konkrētā mikrolieguma teritorijas atbilstība Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamam biotopam "Mežainas piejūras kāpas" prasībām ir apšaubāma noteikumu Nr.350 izpratnē.

[5] Trešā persona SIA "Rīgas meži" paskaidrojumā tiesai norāda, ka pieteikumu neatzīst, paskaidrojot sekojošo.

[5.1] SIA "Rīgas meži" uztur spēkā iepriekš izteiktos argumentus par to, ka tās īpašuma teritorijā pamatota ir mikrolieguma 0,5 ha platībā izveidošana, jo ekspertes /pers. G/ atzinumā norādīts, ka SIA "Rīgas meži" īpašumā tika konstatēta tikai viena parastā plakanstaipekņa atradne. Pārējām aizsargājamo sugu atradnēm atbilstoši noteikumu Nr.940 regulējumam nav veidojami mikroliegumi.

[5.2] Biedrības "Vides aizsardzības klubs" pieteikumā kā pamatojums Lēmuma atcelšanai tiek minēts arguments, ka ekspertes /pers. G/ atzinumā nav norādes, ka aizsargājamās sugas parastais plakanstaipeknis atradne vai kāda tās daļa nevarētu pastāvēt ilgterminā. Taču ekspertes /pers. G/ atzinuma 10.punktā norādīts, ka nākotnē parastajam plakanstaipeknim var būt tendence samazināties, ja netiks veikta koku, krūmu, sīkkrūmu seguma kontrole - izciršana. SIA "Rīgas meži" vēlas uzsvērt, ka, kā zināms, mikrolieguma statuss aizliedz jebkādu saimniecisko darbību tā teritorijā. Turpat tālāk 10.punktā eksperte savā atzinumā norāda arī, ka nākotnē parasto plakanstaipekni var apdraudēt mežaudzes biezības palielināšanās un sīkkrūmu (mellenes, brūklenes) seguma palielināšanās, un tas SIA "Rīgas meži" ieskatā, neapšaubāmi, notiks koku neciršanas un tradicionālas meža apsaimniekošanas neveikšanas šajā teritorijā rezultātā.

[5.3] Tā kā SIA "Rīgas meži" īpašums saskaņā ar Garkalnes novada teritorijas plānojumu atrodas M4 funkcionālajā zonā, kur jau ir noteikti saimnieciskās darbības aprobežojumi - teritorijā ir aizliegtas kailcirtes. Šī apstākļa dēļ pieteicēja uzskata, ka šādā teritorijā mikrolieguma apgrūtinājums būs mazāk būtisks. SIA "Rīgas meži" iebilst pret šādu pieteicējas nostāju, jo SIA "Rīgas meži" saimnieciskā darbība, ar teritorijas plānojuma nosacījumiem, jau ir ierobežota un ienākumus var gūt tikai no daļas saimnieciski realizējamās koksnes, bet mikroliegums saimniecisko darbību šajā īpašuma daļā aizliedz vispār un vienlaikus nosaka pienākumus nodrošināt ar mikroliegumu aizsargātās dzīvotnes papildus uzturēšanas prasības - koku, krūmu, sīkkrūmu seguma samazināšanu, kas ir papildus darba vai naudas resursu ieguldījums.

[5.4] Par SIA "Rīgas meži" jau šobrīd īstenotu ilgtspējīgu meža apsaimniekošanas praksi minētajā īpašumā liecina fakts, ka, kaut gan līdz šim brīdim saimnieciskā darbība konkrētajā teritorijā nebija papildus (ar mikroliegumu) aprobežota, eksperte /pers. G/ norādījusi, ka nekādi aizsargājamo sugu negatīvi ietekmējošie faktori netika konstatēti. Tādējādi, tā kā šajās teritorijās šobrīd ir atļauts veikt tikai izlases cirtes, tad SIA "Rīgas meži" ieskatā SIA "Rīgas meži" kā īpašnieks jau nodrošina meža vides nepārtrauktības nodrošināšanu un no īpašnieka puses netiek būtiski ierobežota aizsargājamo sugu saglabāšanās un izplatība.

[6] Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmā daļa noteic, ka administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

Savukārt minētā panta ceturtā daļa noteic, ka tiesa lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē izskata, ja pirmās instances tiesai to lūdzis pieteicējs (..).

Tā kā pieteicēja tiesai nav lūgusi lietu izskatīt mutvārdu procesā, tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmajai daļai lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, rakstveida procesā izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku lietā iesniegtajiem rakstveida paskaidrojumiem, secina, ka pieteikums nav pamatots.

[8] Lietā noskaidrojams, vai ir pamats pienākuma uzlikšanai Valsts meža dienestam izdot administratīvo aktu par mikrolieguma noteikšanu īpašu aizsargājamas augu sugas parastais plakanstaipeknis *Diphasiastrum complanatum* un tā augtenes aizsardzībai Garkalnes novada Maksteniekos – īpašumā "Makstenieku Sils" (zemes vienībā Nr.80600090015) un īpašumā "Rīgas pilsētas meža fonds" (zemes vienībā Nr.80600090203) 12,54 ha platībā.

[9] Mikroliegumu izveidošanas kārtību noteic noteikumi Nr.940. Saskaņā ar minēto noteikumu 9.2.apakšpunktu Dienests nosaka mikroliegumus meža zemēs ārpus likumos noteiktajiem dabas rezervātiem un nacionālajiem parkiem. Norādītā Dienesta kompetence vērtējama kopsakarā ar Sugu un biotopu aizsardzības likumu, kura 6.panta otrā daļa noteic, ka Valsts meža dienests nosaka mikroliegumus meža zemēs (izņemot meža zemes, kas atrodas šā likuma 5.panta 10.punktā minētajās teritorijās) un nodrošina to uzraudzību saskaņā ar meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem. Savukārt Meža likuma 2.panta piektā daļa noteic, ka meža apsaimniekošana nedrīkst būt pretrunā ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentu prasībām.

Noteikumu Nr.940 13.punkts noteic, ka atbildīgā institūcija pārbauda, vai plānotā mikrolieguma teritorija nepārklājas ar jau esošu mikrolieguma teritoriju vai īpaši aizsargājamu dabas teritoriju, kuras aizsardzības un izmantošanas noteikumi nodrošina attiecīgās sugas vai biotopa (sugas vai biotopa, kura dēļ mikroliegums tiek plānots) aizsardzību. Atbildīgā institūcija izvērtē pašvaldības teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā paredzēto atļauto zemes izmantošanu potenciālajā mikrolieguma teritorijā. Ja teritorijas pārklājas, par to informē ekspertu, kurš izvērtē plānotā mikrolieguma nepieciešamību. Atbilstoši noteikumu 17.punktam atbildīgā institūcija, pieņemot lēmumu par mikrolieguma izveidošanu, izvērtē pašvaldības un zemes īpašnieka vai, ja tāda nav, nomnieka vai tiesiskā valdītāja viedokli un sabiedrībai nozīmīgas sociālās un ekonomiskās intereses.

Noteikumu Nr.940 23.punkts noteic gadījumus, kad mikroliegumu neveido, proti: 1) ekspluatācijas, sanitārajās un drošības aizsargjoslās un objektos, kuriem noteikta attiecīgā aizsargjosla, ja mikrolieguma aizsardzības un apsaimniekošanas prasības ir pretrunā ar aizsargjoslas izveidošanas mērķiem; 2) pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos norādītajās esošās apbūves teritorijās ar izbūvētu infrastruktūru; 3) pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajās rūpniecības, transporta infrastruktūras, tehniskās apbūves teritorijās un inženiertehniskās apgādes objektos; 4) uz būvēm un būvēs; 5) kapsētās.

Noteikumu Nr.940 24.punkts noteic, ka mikroliegumus īpaši aizsargājamo zīdītāju, putnu, zivju, abinieku, rāpuļu, bezmugurkaulnieku, vaskulāro augu, sūnu, aļģu, ķērpju un sēņu sugu dzīvotnēm neveido, ja eksperta atzinumā norādīts, ka minēto sugu dzīvotne nesaglabāsies ilglaicīgi, arī nodrošinot tai mikrolieguma statusu un atbilstošu apsaimniekošanu un, ka īpaši aizsargājamās sugas klātbūtnei šajā vietā ir gadījuma raksturs, ko pierāda tas, ka konstatēti tikai atsevišķi šīs sugas indivīdi tiem neraksturīgā un nepiemērotā biotopā vai minētā suga ir dārzbēglis.

Savukārt Noteikumu Nr.940 25.punkts noteic, ka mikroliegumus īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai neveido, ja: - īpaši aizsargājamais biotops ir degradēts un esošajos apstākļos attiecīgā īpaši aizsargājamā biotopa pastāvēšana nav ilgtspējīga; - īpaši aizsargājamā biotopa specifisko sugu klātbūtnei teritorijā ir gadījuma raksturs, ko pierāda tas, ka atrasts tikai atsevišķs šo sugu indivīds uz nepastāvīga substrāta, kas atrodas biotopā, kurā kopumā nav sugai ekoloģiski piemērotas biotopa struktūras pazīmes vai elementi un nav konstatētas citas biotopam raksturīgās sugas.

No citētajām tiesību normām secināms, ka izlemjot jautājumu par mikrolieguma izveidošanu, Dienests izvērtē pašvaldības teritorijas plānojumā paredzēto atļauto zemes izmantošanu plānotā mikrolieguma teritorijā, jo cita starpā meža apsaimniekošana nedrīkst būt pretrunā ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentu prasībām, pašvaldības un zemes īpašnieka viedokli un sabiedrībai nozīmīgas sociālās un ekonomiskās intereses.

[9.1] Izskatāmajā lietā tiesa konstatē, ka Dienests pamatojoties uz ierosinājumu par mikrolieguma izveidošanu un saskaņā ar Noteikumu Nr. 940nbsp; 9. un 17.punktu ieinteresētajām pusēm izsūtīja informatīvās vēstules par mikrolieguma veidošanas procesa uzsākšanu un lūdza 30 dienu laikā no saņemšanas dienas sniegt viedokli. Dienests saņēma sekojošas atbildes:

- no Garkalnes novada domes 07.09.2016. saņemta atbilde, kurā tika norādīts, ka mikrolieguma izveidošana nav iespējama, jo teritorijai ir spēkā esošs detālplānojums, kurš apstiprināts 2005.gadā;

- no SIA "Rīgas meži" 11.07.2016. saņemta atbilde, kurā tika norādīts, ka neiebilst mikrolieguma veidošanai 363.kvartāla 5.nogabala daļā 0,5 ha platībā, taču 3,28 ha lielas platības iekļaušanu mikrolieguma teritorijā uzskata par nepamatotu, jo tajā nav konstatētas noteikumu Nr.940 pielikuma sugas, kuru aizsardzībai var veidot mikroliegumu;

- no SIA "V.I.S.P." 12.07.2016. un 15.09.2016. saņemtas atbildes, kurās norādīts, ka SIA "V.I.S.P." kategoriski iebilst pret mikrolieguma veidošanu tai piederošā īpašumā, jo saistībā ar nekustamā īpašuma iegādi, Plānojumu un inženiertehnisko komunikāciju projektu izstrādi ieguldījumi pārsniedz 5,000,000 EUR un Plānojumā ņemts vērā Grolles atzinums, kurā norādīts, ka parastais plakanstaipeknis aizņem ievērojami mazāku teritoriju kā biedrība "Vides aizsardzības klubs" lūgusi mikroliegumu.

Tiesa arī konstatē, ka Dienests saņēmis sugu un biotopu aizsardzības jomas sertificētas ekspertes /pers. G/ 02.05.2016. eksperta atzinumu "Par mikrolieguma ierosināšanu parastajam plakanstaipeknim", kurā rosināts veidot mikroliegumu parastajam plakanstaipeknim *Diphasiastrum complanatum* zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs A/un 806000902303 12,54 ha platība. SIA "V.I.S.P." norāda, ka, izstrādājot Garkalnes novada domes teritorijas plānojumu Makstenieku ciema īpašumā "Makstenieku sils", ir ņemts vērā 20.08.2010. VZS biroja sugu un biotopu aizsardzības jomas sertificētas ekspertes /pers. F/ slēdziens Nr.21/10 "Par teritorijas Makstenieku sils bioloģisko izpēti".

Pamatojoties uz pretrunām /pers. F/ slēdzienā un /pers. G/ atzinumā par plakanstaipekņa izplatību, Dienests lūdza /pers. F/ un /pers. G/ sniegt detalizētāku viedokli par sugas izplatības intensitāti ierosinātā mikrolieguma teritorijā.

Dienests 07.09.2016. saņēma /pers. F/ un 22.09.2016. /pers. G/ ekspertu atzinumu papildinājumus. Apkopojot /pers. F/ atzinuma un /pers. G/ atzinuma informāciju, Dienests konstatēja, ka informācijas par sugas izplatību ir līdzvērtīgas, jo /pers. F/, novērtējot situāciju dabā, konstatēja sugas izplatības vietas, kādas bija norādījusi /pers. G/. Abas ekspertes norādīja, ka mikrolieguma teritorijas noteikšanai ieteicams apvienot vairākas augu sugu atradnes, saglabājot pēc iespējas plašāku vienlaidus meža platību, kā arī mikroliegumam ir jānodrošina īpaši aizsargājamo sugu ilglaicīga saglabāšanās, kas ietver attiecīgai augu sugai piemērotu augteņu saglabāšanu.

[9.2] No lietas materiāliem izriet, ka Dienests ar sākotnējo lēmumu izveidoja mikroliegumu 12,54 ha platībā, pamatojoties uz to, ka visā teritorijā konstatēts īpaši aizsargājams biotops "Mežainas piejūras kāpas" (ES kods:2180). Dabas datu pārvaldības sistēmā noteikumu Nr.350 pielikuma 1.5.apakšpunktā minētais biotops "Mežainas piejūras kāpas", kam saskaņā ar noteikumu Nr.940 6. punktu var veidot mikroliegumu. kopējā reģistrētā platība ir 31,4 tūkst. ha, no tiem 23,4 tūkst. ha atrodas īpaši aizsargājamās teritorijās, kas noteiktas saskaņā ar likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", savukārt 8 tūkst. ha platībai nav nodrošināta aizsardzība. Meža valsts reģistrā pieejama informācija par 6 izveidotiem mikroliegumiem ar kopējo platību 86,65 ha, minētie mikroliegumi atrodas VMD Ziemeļkurzemes virsmežniecības teritorijā.

Tiesas ieskatā prioritāri saimnieciskās darbības aizliegums jāveido vietās, kur nav plānota apbūve, kā arī tuvumā nav urbanizēta vide, kas radītu būtisku antropogēno slodzi, jāvērtē plānotās aizsargājamās teritorijas konektivitāte (viengabalainums) un fragmentācija, apdraudošie faktori un ilgtspējība.

Ar sākotnējo lēmumu ir noteikts mikroliegums parastajam plakanstaipeknim. Minētais biotops ir sekundārs īpaši aizsargājamajam biotopam "Mežainas piejūras kāpas", turklāt /pers. F/ atzinumā, kas atreferēts Lēmumā, un /pers. G/ atzinumā, uz kā pamata tika pieņemts sākotnējais lēmums, nav vienota viedokļa par minētā biotopa kvalitāti. /pers. F/ atzinumā uzsvērts, ka biotopam ir zema kvalitāte ar redzamu antropogēnās slodzes ietekmi, sastopamas invazīvās sugas, savukārt /pers. G/ atzinumā lakoniski pieminēts vien fakts, ka biotops atbilst Mežainām piejūras kāpām, apdraudošie faktori netiek konstatēti. Abos ekspertu atzinumos ir vienots viedoklis par raksturīgajām sugām, piemēram, konstatēta parastā ērgļpaparde, kas pēc /pers. F/ atzinumā minētā, apdraud parastā plakanstaipekņa dzīvotnes, kā arī ir nepieciešama krūmu un egļu paaugas izciršana. Dzīvotne ir jāapsaimnieko. Sugu un biotopu likuma 9.pants nosaka, ka zemes īpašnieka vai lietotāja pienākums ir veicināt sugu un biotopu daudzveidības saglabāšanu, kā arī neierobežot īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izpēti, uzskaiti un kontroli.

Līdz ar to tiesa secina, ka VMD, pieņemot sākotnējo lēmumu, nav vērtējusi biotopa kvalitāti, parastā plakanstaipekņa stāvokli, un meža īpašnieku intereses.

[9.3] Garkalnes novada teritorijas plānojumā 2013.-2024.gadam ar 2015.gada grozījumiem īpašums "Makstenieku sils" ir noteikts kā apbūves teritorija, par to lietā strīda nav. Saskaņā ar noteikumu Nr.940 23.punktu, nav noteikts, ka plānotajās apbūves teritorijās bez izbūvētas infrastruktūras un apbūves mikroliegumus neveido, taču jāņem vērā šo noteikumu 24. un 25.punkts, kuri nosaka, ka jāvērtē plānotā mikrolieguma ilgtspējība, kā arī 17.punkts - jāvērtē sabiedrības sociālās un ekonomiskās intereses. Savukārt no Sugu un biotopu likuma 2.panta izriet, ka jāvērtē kopējā nozīme dabas aizsardzībā un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā.

Pamatojoties uz starptautiski atzītu, recenzētu zinātnisko informāciju sugu aizsardzībā, vislabāk noteikt aizsargājamo teritoriju, kas ir pēc iespējas lielāka un vienotāka, pieņem teorētisku apļveida figūru, kas visos virzienos nosedz vienādu attālumu *(Diamond 1975) (Margules et al. 1982)*. Dienests, izmantojot telpisko datu apstrādes programmatūras kopu ArcGis 10.3, salīdzināja un noteica kopējos /pers. F/ atzinumā un /pers. G/ atzinumā sniegtos atradnes punktus un platības. Ap šīm platībām Dienests noteica potenciālo platību, kur saskaņā ar iepriekšminēto zinātnisko informāciju teorētiski būtu pamats veidot saimnieciskās darbības aizliegumu.

Līdz ar to tiesa secina, ka VMD, veicot sociāli-ekoloģiskās sistēmas analīzi *(Berkes et al. 2008) (Cumming, Allen 2017)* pamatoti Lēmumā atzina, ka atbilstoši normatīvajiem aktiem, sugas ekoloģijai un stāvoklim, bioloģiskās daudzveidības ilglaicīgai saglabāšanai, sabiedrības un īpašnieku interesēm atbilstošajam mikrolieguma poligonam ir jābūt 5,7 ha platībā, no tiem 4,11 ha nekustamajā īpašumā "Makstenieku sils". Lai aizsargājamā teritorija saglabātu konektivitati ar citām meža zemēm un lai neradītu būtisku antropogēno slodzi, vēlams neizbūvēt Circeņu un Makstenieku ielas tiešā mikrolieguma tuvumā, pieļaujama Makstenieku ielas izbūve līdz Paegļu ielai virzienā no ziemeļiem un dienvidiem.

[10] Apkopojot spriedumā konstatēto, tiesa atzīst par pamatotu Dienesta secinājumu, ka mikrolieguma izveidošana īpašumā "Makstenieku Sils" (zemes vienībā Nr.80600090015) un īpašumā "Rīgas pilsētas meža fonds" (zemes vienībā Nr.80600090203) 12,54 ha platībā nav pieļaujama, līdz ar to Lēmums ir atzīstams par tiesisku un nepastāv priekšnoteikumi administratīvā akta par mikrolieguma noteikšanu īpašu aizsargājamas augu sugas parastais plakanstaipeknis *Diphasiastrum complanatum* un tā augtenes aizsardzībai Garkalnes novada Maksteniekiekos – īpašumā "Mastenieku Sils" (zemes vienībā Nr.80600090015) un īpašumā "Rīgas pilsētas meža fonds" (zemes vienībā Nr.80600090203) 12,54 ha platībā izdošanai.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-290.pantu, 291.panta pirmo daļu, tiesa

nosprieda

noraidīt biedrības "Vides aizsardzības klubs" pieteikumu par Valsts meža dienesta 2017.gada 31.jūlija lēmuma Nr.MVD9-3/1006 atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Valsts meža dienestam izdot administratīvo aktu par mikrolieguma noteikšanu īpašu aizsargājamas augu sugas parastais plakanstaipeknis *Diphasiastrum complanatum* un tā augtenes aizsardzībai Garkalnes novada Maksteniekos – īpašumā "Makstenieku Sils" (zemes vienībā Nr.80600090015) un īpašumā "Rīgas pilsētas meža fonds" (zemes vienībā Nr.80600090203) 12,54 ha platībā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis S.Linkevičs